

Memo

Kenmerk: 2019-23b
Datum: 27 februari 2019

Tom van den Broek - Ecologie
onderzoek, monitoring, inrichting, beheer, advies
Merelstraat 39, 4815 EE Breda
Telefoon: 06 22024636
email: tomvandenbroek.ecologie@gmail.com

Betreft: Ecologische beoordeling ontgrenzing perceel familie Baas-Blanken in deelgebied Den Hoek (bestemmingsplan Natuur Veenweiden Krimpenerwaard)

Realisatie robuuste ecologische verbinding: beleidsmatige achtergrond

In de Krimpenerwaard ligt een natuuropgave in het kader van de ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland. Het gaat om het realiseren van doelen voor leefgebieden voor (weide)vogels en kwetsbare flora en fauna die van oudsher thuishoren in het veenweidelandschap. Deze natuurtypen vormen samen een logische robuuste ecologische structuur en ecologische verbinding. Dit - en meer - is vastgelegd in de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 (2014). Het Inrichtingsplan Krimpenerwaard (versie 8, 20 november 2018) vormt de uitwerking van de natuuropgave. Dit inrichtingsplan vormt daarmee een uitwerking van het nieuwe bestemmingsplan voor het Natuurnetwerk Nederland (NNN) van de gemeente Krimpenerwaard.

Robuustheid van de ecologische verbinding is één van de uitgangspunten voor de natuurontwikkeling in het NNN Krimpenerwaard voor zover deze wordt beheerst door de Gebiedsovereenkomst Krimpenerwaard 2014-2021 (met als bijlage het visiedocument Grutto en Dotter). Een tweede randvoorwaarde bij de realisatie van de natuuropgave is om een robuust watersysteem te realiseren dat gekenmerkt wordt door grote peilvakken, een efficiënt beheer en zo veel mogelijk afstroming onder vrij verval.

Principe uitwerking ecologische verbinding

De basis van de natuur in de Krimpenerwaard wordt gevormd door een ecologische verbinding van onderling verbonden grotere en kleinere natuurgebieden. Dit lint verbindt de hoogwaardige bestaande en nieuw te ontwikkelen natuurkernen. Het gaat om leefgebieden en verbindingszone's voor kwetsbare, slechte en matige verspreidende doelsoorten als kleine modderkruiper, bittervoorn, vetje, ringslang, kamsalamander, groene glazenmaker, waterspitsmuis en een aantal matig verspreidende plantensoorten (soorten van natte en vochtige vegetaties zoals diverse zeggensoorten, moeraskartelblad, echte koekoeksbloem, grote ratelaar, orchideeën). Deze soorten hebben het natuurlint nodig als leefgebied en voor (genetische) uitwisseling.

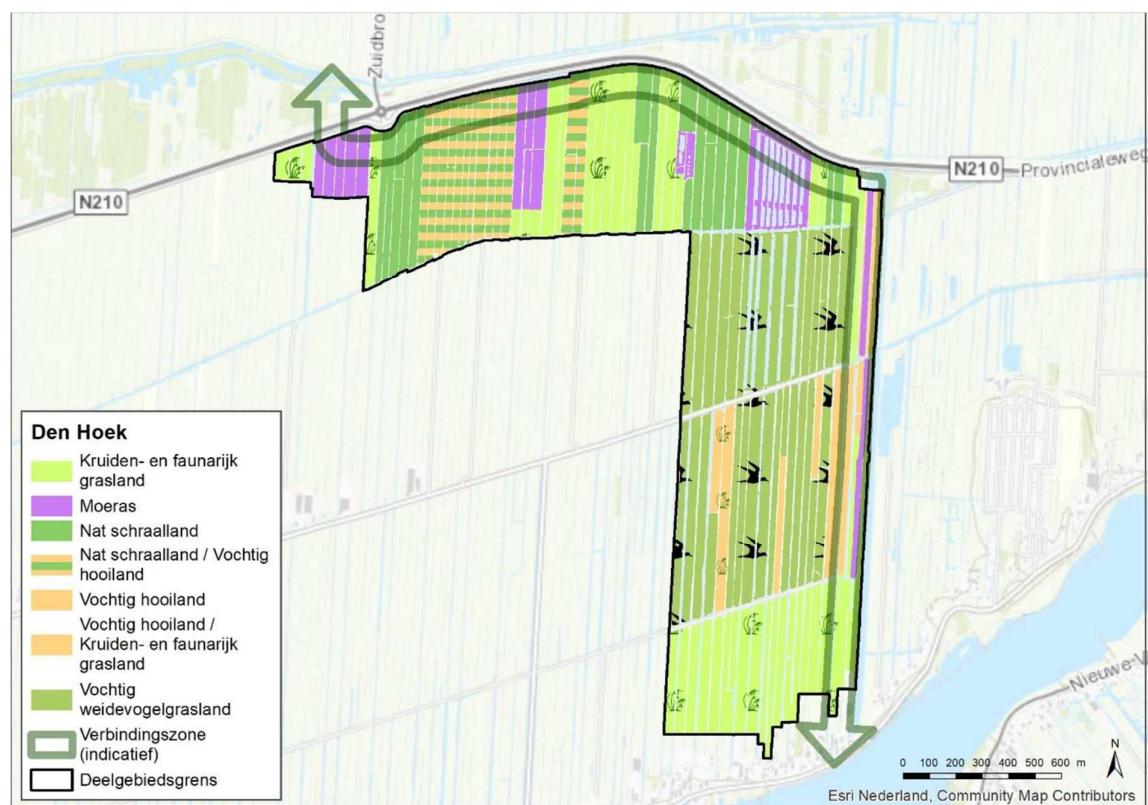
Als richtlijn voor de breedte van de ecologische verbindingszone wordt 350 meter breedte aangehouden. Deze breedte volgt uit een samentrekking van het 'kralensnoer' (van 200 m breed (het snoer) met om de 500 m een gebied van ca. 10 ha (de kralen)) tot één homogene zone. Dit kralensnoer is uitgewerkt in 'Versnipperingsgevoelige soorten behouden in de Krimpenerwaard: Analyse van de effecten van herijkingsopties' (De Ridder, 2013). Hierbij is gebruik gemaakt van het door Alterra WUR ontwikkelde Handboek Robuuste Verbindingen en het en bijbehorende programma TOVER, dat voor verschillende soorten ecoprofielen (eisen aan leefgebied in aard, vorm en maat) in beeld brengt en combineert. Dit programma is speciaal ontwikkeld voor het inrichten van robuuste verbindingen en – gelet op één van de uitgangspunten voor de natuurontwikkeling in het NNN Krimpenerwaard – een logisch en goed toepasbaar instrument om te gebruiken.

Bij knelpunten (zoals wegen en grote watergangen) echter, zullen grotere stapstenen nodig zijn.

Inrichtingsplan deelgebied Den Hoek

Deelgebied Den Hoek vormt ecologisch gezien de verbindende functie tussen de natuurpercelen in de Krimpenerwaard en de Alblasserwaard aan de ander zijde van de Lek. De Lek vormt ecologisch gezien een grote barrière voor uitwisseling van soorten tussen de Krimpenerwaard en de Alblasserwaard.

Ter hoogte van het NNN gaat een groot deel van de dijk direct over in het water; hier is dus geen uiterwaard of gors aanwezig. Zo'n directe overgang vormt een knelpunt; soorten zullen dit moeilijk kunnen benutten als passage, zowel vanuit de Krimpenerwaard als vanuit de Alblasserwaard. Daarbij komt dat binnendijs een groot deel van de dijk vrij dicht bebouwd is, wat leidt tot ongeschikt biotoop en verstoring, en tot het gegeven dat het aantal en oppervlak aan doorgaande groene en blauwe structuren tot tegen de dijk, vrij beperkt is.



Juist het feit dat er een knelpunt (de dijkbebouwing) ligt nog vóór een grote landschappelijke barrière (de Lek) maakt dat de verbinding op dit punt zeer zwak is. Omdat de natuurpercelen nergens helemaal doorlopen tot dijk, is er sprake van een onderbreking in de verbinding. Bij een dergelijke 'versnippering', is het van belang om de natuurbegrenzing voldoende robuustheid mee te geven om soorten meer kans te bieden de barrière te slechten. Het is dus noodzakelijk de verbinding op dit punt te verbreden tot een stapsteen.

In Den Hoek dient de stapsteen, naast de normale verblijffunctie, als startplek om een barrière over te steken en moet de stapsteen dus groter zijn. Daarnaast is er in Den Hoek op veel plekken nog sprake van medegebruik wat de stapsteen minder optimaal maakt voor de betreffende doelsoorten. Daarom is een meer robuuste begrenzing op deze locatie op zijn plaats. Het is van (ecologisch) belang dat de aansluiting van deze percelen in deze situatie zo breed als mogelijk is te maken en de grens zo dicht mogelijk bij de dijk te leggen.

Daarnaast heeft de noordelijk gelegen weidevogelkern in Den Hoek een zone nodig met zo min mogelijk verstoring. De zone ten zuiden de Tiendweg Oost heeft daarmee een dubbele functie: het mogelijk maken van een ecologische verbinding richting de Lek als het zekerstellen van een onverstoorde buffer voor weidevogels.

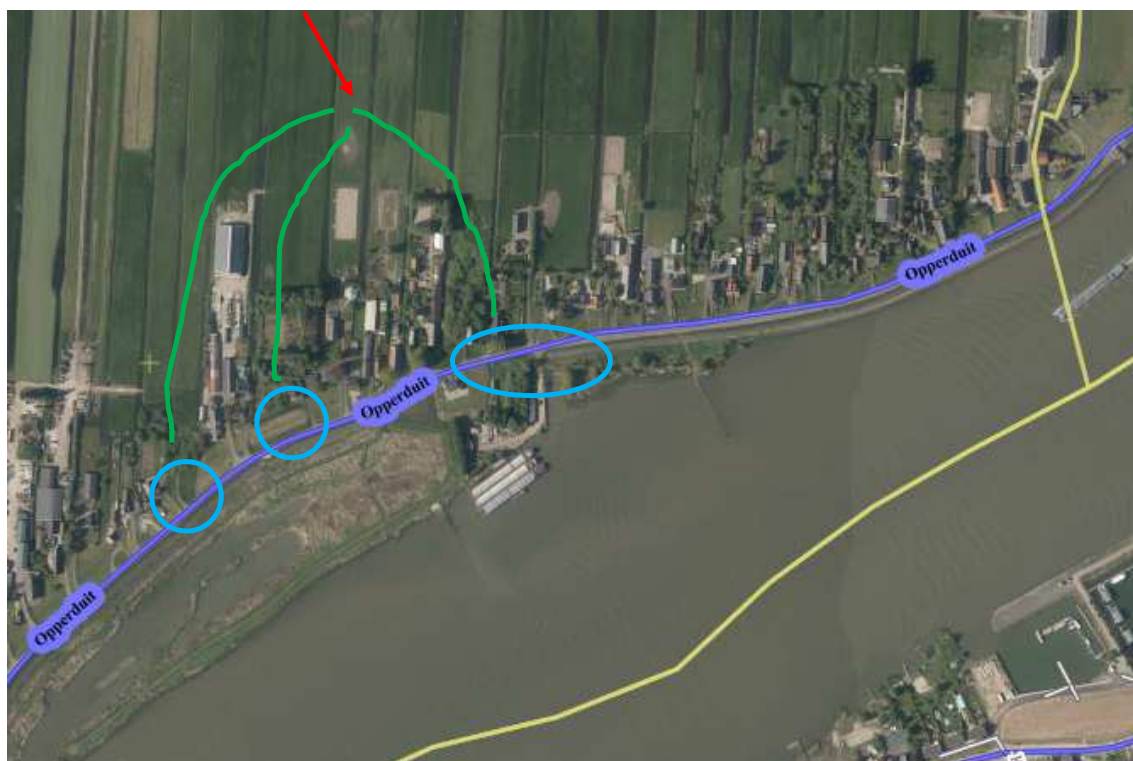
Bovenstaande punten hebben geleid tot de huidige NNN-begrenzing, met een breedte van ca. 720 m.

Op de inrichtingskaart wordt duidelijk dat de begrenzing van het NNN nergens tot aan de dijk loopt. Het is daarom van belang dat het NNN over en aansluitend op de begrensde breedte zoveel als mogelijk in het bouwlint tegen groene en blauwe elementen aanligt, om uitwisseling en verplaatsing van soorten mogelijk te maken. Daar waar deze elementen op hun beurt buitendijks aansluiten op een uiterwaard of gors, vormen deze als het ware de flessenhalzen tussen het NNN en de Lek en zijn daarmee van groot belang voor uitwisseling en migratie.

Eigendom familie Baas-Blanken

Bij het ontwerpbestemmingsplan heeft de familie Baas-Blanken een zienswijze ingediend. Inhoud van deze zienswijze is dat zij vinden dat begrenzing van hun perceel niet nodig is en daarmee ontgrensd willen worden.

Het betreffende perceel vormt het meest westelijke perceel van het NNN in Den Hoek in is in onderstaande figuur aangegeven met een rode pijl.



Het perceel ligt in een zone waar, anders dan voor de rest van het NNN naar het oosten, er relatief veel openheid is richting de dijk en er ook aansluiting is op buitendijks gebied in de vorm van uiterwaard of gors. De dijk vormt hier niet een harde grens met de Lek. Die open zone's zijn aangegeven met een blauwe cirkel. De routing er naar toe vanaf het perceel van de familie Baas-Blanken is indicatief weergegeven met een groene lijn. Duidelijk is dat er vanuit het NNN niet een

rechtstreekse aansluiting is met elk van de open zone's. Dit maakt het eigenlijk wenselijk dat het NNN hier ook nog enkele percelen west van dat van de familie Baas-Blanken zou bevatten. Omdat die echter ontbreken, is het van belang om zo dicht mogelijk op die open zone's een kwalitatief hoogwaardige inrichting binnen het NNN te kunnen realiseren om zo de verbinding zo robuust en functioneel mogelijk te maken. In dat opzicht is het perceel van de familie Baas-Blanken van groot belang. Immers, indien dit niet tot het NNN zou behoren, dan zou de afstand (fysiek en kwalitatief) tot een deel van de open zone's verder vergroten waardoor de functionaliteit van de verbinding ernstig wordt aangetast. Indien er oostelijk van het eigendom van de familie Baas-Blanken nog een perceel of meerdere percelen zouden worden ingedeukt, dan neemt die functionaliteit vanzelfsprekend nog verder af (omdat de afstand tussen de goed ingerichte percelen en de open zone's richting de buitendijkse gebieden nog verder toeneemt. Gesteld zou kunnen worden dat daarmee de functionaliteit van het deelgebied Den Hoek als bruggenhoofd tussen de Krimpenerwaard en de Alblasserwaard ernstig onder druk komt te staan.

Het alternatief om het perceel direct oost van de Grote Wetering c.q. Molenvliet als NNN te begrenzen (uitdeuken) als compensatie voor het ontgrenzen van het perceel van de familie Baas-Blanken (indeuken), voegt aan de functionaliteit van het NNN De Hoek als verbinding tussen Krimpenerwaard en Alblasserwaard weinig tot niets toe, omdat er ter hoogte van dat perceel geen buitendijks gebied aanwezig is. Buitendijks gebied dat veel beter dan een harde overgang tussen dijk en water in staat is als uitwisseling en migratie te faciliteren.

Conclusie

Met het oogmerk een robuuste ecologische verbinding te realiseren met de begrenzing en inrichting van Den Hoek is het perceel van de familie Baas-Blanken van groot belang voor uitwisseling en migratie omdat dit perceel het best aansluit op open zone's dicht tegen de dijk en daarachter gelegen buitendijks gebied. Deze combinatie ontbreekt feitelijk op een enkele plek na in het deel van het NNN oostelijk vanaf het perceel van de familie Baas-Blanken. Vanwege de dicht bebouwde dijklint zijn juist die open zone's (en de buitendijks gelegen gebied) en de toegang daartoe van groot belang. Nog beter zou zijn geweest indien het NNN ook westelijk van het perceel van de familie Baas-Blanken zou zijn begrensd. Nu dit niet is gebeurd, is het belang van begrenzing van het perceel van familie Baas-Blanken als NNN des te groter. Zoals aangeven houdt dit in dat het verder versmallen van het NNN direct oostelijk van het perceel van de familie Baas-Blanken evenmin een optie is.